

Việt Nam - 80 năm hành trình từ nền kinh tế nhỏ bé đến trung tâm thương mại toàn cầu

06:07 30/08/2025

Chuyên gia kinh tế trưởng Ngân hàng Thế giới Andrea Coppola: Việt Nam đã đạt nhiều tiến bộ vượt bậc: GDP Việt Nam tăng nhanh, tỷ lệ hộ nghèo giảm mạnh từ trên 20% xuống mức thấp, tuổi thọ tăng từ 61 lên 76, số năm đi học bình quân cũng tăng đáng kể. Đây là nền tảng quan trọng để rút ngắn khoảng cách phát triển.

80 năm hành trình Độc lập - Tự do - Hạnh phúc, hơn 30 năm đổi mới, kinh tế Việt Nam đã chuyển mình từ nền kinh tế trì trệ, phụ thuộc viện trợ sau chiến tranh thành quốc gia có độ mở kinh tế hàng đầu thế giới. Từ vị thế khiêm tốn, Việt Nam nay khẳng định vai trò đối tác tin cậy, từng bước trở thành mắt xích quan trọng trong chuỗi cung ứng toàn cầu.

Việt Nam - 80 năm hành trình từ nền kinh tế nhỏ bé đến trung tâm thương mại toàn cầu. Ảnh internet.

Từ nền nông nghiệp bao cấp đến nền kinh tế hội nhập

Trước đổi mới, GDP Việt Nam chỉ khoảng 26,3 tỷ USD, chủ yếu dựa vào nông nghiệp lạc hậu. Sau gần 40 năm, con số ấy đã tăng gần 60 lần, đạt 476,3 tỷ USD năm 2024. Việt Nam cũng lọt vào nhóm 20 nền kinh tế thương mại lớn nhất thế giới, xếp hạng 22 toàn cầu. Kim ngạch xuất nhập khẩu Việt Nam đạt gần 786,29 tỷ USD, tốc độ tăng trưởng xuất khẩu trung bình hơn 12%/năm, một thành tích hiếm có đối với một nền kinh tế đang phát triển.

Hạt gạo chính là biểu tượng rõ rệt nhất. Từ chỗ phải nhập khẩu lương thực trước năm 1986, chỉ sau vài năm Việt Nam đã xuất khẩu gạo, rồi vươn lên thành một trong ba nước xuất khẩu gạo lớn nhất thế giới. Năm 2023, gạo Việt đạt kim ngạch 4,78 tỷ USD, chiếm khoảng 15% thương mại gạo toàn cầu. Đặc biệt, gạo ST25 từng được vinh danh “gạo ngon nhất thế giới” năm 2019, cho thấy nông sản Việt hoàn toàn có thể cạnh tranh bằng chất lượng chứ không chỉ số lượng.

Sự kiện Việt Nam gia nhập WTO năm 2007 được coi là bước ngoặt, mở cánh cửa hội nhập kinh tế thế giới. Đến nay, Việt Nam đã ký và thực thi 19 hiệp định thương mại tự do (FTA Việt Nam), trong đó có các FTA thế hệ mới như CPTPP và EVFTA. Những hiệp định này không chỉ mở rộng thị trường xuất khẩu mà còn tạo sự đan xen lợi ích, góp phần duy trì môi trường hòa bình, ổn định để phát triển.

Nhờ đó, Việt Nam đã đa dạng hóa thị trường, giảm phụ thuộc vào một số đối tác truyền thống, đồng thời tận dụng tốt cơ hội từ dịch chuyển chuỗi cung ứng toàn cầu. Riêng năm 2024, xuất khẩu nông - lâm - thủy sản đạt 62,5 tỷ USD, xuất siêu 17,9 tỷ USD, cho thấy sức bật mạnh mẽ. Từ một nước từng phải nhập khẩu hơn 1 triệu tấn lương thực/năm, nay Việt Nam đã trở thành “bếp ăn” của thế giới với gạo, cà phê, hạt điều, hồ tiêu, chè, cao su...

Việt Nam - 80 năm hành trình từ nền kinh tế nhỏ bé đến trung tâm thương mại toàn cầu. Ảnh internet.

Chuyên gia Hoàng Trọng Thủy dẫn chứng, sau giải phóng, nông nghiệp kiệt quệ vì thiên tai, thiếu phân bón, quản lý quan liêu, mỗi năm phải nhập hơn 1 triệu tấn lương thực, cảnh “tem phiếu” kéo dài đến 1985. Thế nhưng chỉ 4 năm sau, 1989, Việt Nam đã xuất khẩu gạo, và từ 1998 trở thành cường quốc gạo thế giới.

Thành tựu song hành thách thức

Theo chuyên gia kinh tế trưởng Ngân hàng Thế giới (WB) Andrea Coppola, Việt Nam đã đạt nhiều tiến bộ vượt bậc: GDP Việt Nam tăng nhanh, tỷ lệ hộ nghèo giảm mạnh từ trên 20% xuống mức thấp, tuổi thọ tăng từ 61 lên 76, số năm đi học bình quân cũng tăng đáng kể. Đây là nền tảng quan trọng để rút ngắn khoảng cách phát triển.

Nhưng hành trình này không bằng phẳng. Xuất khẩu tuy lớn nhưng giá trị gia tăng còn thấp, phụ thuộc nhiều vào khối FDI. Phần lớn doanh nghiệp nội vẫn nhập siêu, chưa chiếm lĩnh được các khâu có giá trị cao trong chuỗi sản xuất. Nhiều mặt hàng xuất khẩu vẫn đi qua trung gian, tỷ lệ bán hàng trực tiếp của doanh nghiệp còn hạn chế.

Chuyên gia Hoàng Trọng Thủy cũng chỉ ra, sự phụ thuộc vào nguyên liệu nhập khẩu, đặc biệt từ Trung Quốc, khiến Việt Nam dễ bị tổn thương. Còn ông

Coppola nhấn mạnh: “Nếu muốn trở thành quốc gia thu nhập cao, Việt Nam phải nâng giá trị sản phẩm, thay vì chỉ chạy theo sản lượng”.

Việt Nam - 80 năm hành trình từ nền kinh tế nhỏ bé đến trung tâm thương mại toàn cầu. Ảnh Tạp chí Quản lý Nhà nước.

Để làm được điều này, giới chuyên gia cho rằng, Việt Nam cần một chiến lược phát triển mới, đẩy mạnh cải cách hành chính để giảm chi phí và thời gian cho doanh nghiệp. Nâng cao năng lực sản xuất trong nước, đặc biệt ở những ngành chế biến - chế tạo có giá trị gia tăng cao. Phát triển hạ tầng hiện đại, logistics Việt Nam theo hướng kinh tế xanh, chuỗi cung ứng bền vững để nâng cao năng lực cạnh tranh. Đầu tư mạnh vào khoa học công nghệ và đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao để không bỏ lỡ cơ hội trong các ngành then chốt như bán dẫn, điện tử, da giày và công nghệ cao.

Trong bối cảnh công nghiệp 4.0 và xu thế kinh tế xanh toàn cầu, Việt Nam đứng trước một cơ hội mới, không chỉ là công xưởng, mà còn có thể trở thành trung tâm thương mại và sản xuất công nghệ cao trong khu vực.

Từ một nền kinh tế nhỏ bé, Việt Nam đã trở thành cường quốc thương mại mới nổi, đóng góp tích cực cho tăng trưởng toàn cầu. Song để bước vào hàng ngũ quốc gia thu nhập cao, Việt Nam cần một chiến lược phát triển, để vừa giữ vững tốc độ tăng trưởng, vừa nâng cao giá trị, đưa thương hiệu Việt vươn xa trên bản đồ kinh tế thế giới.

PV/VOV.vn